

DE DRIE DAGEN VAN PASEN

Witte Donderdag

wit

EVANGELISCH-LUTHERS DIENSTBOEK

Introitus

Nos autem gloriari

Antifoon

Wij mogen ervoor bewaard blijven te roemen anders dan in het kruis van onze Heer Jezus Christus, in wie ons heil is, ons leven en verrijzenis, door wie wij verlost en bevrijd zijn.
(naar Galaten 6:14)

Psalm God zij ons genadig en zegene ons,

Hij doe zijn aanschijn bij ons lichten;
opdat men op aarde uw weg kenne,
onder alle volken uw heil.

(Psalm 67:2-3)

of: (berijmd)

Ps. 67

In deze dienst wordt het Gloria gezongen. Tijdens deze lofzang kunnen de klokken worden geluid, die daarna zwijgen tot in de paasnacht.

Gebed van de dag (Collecta)

Heer Jezus Christus,

Gij hebt aan uw laatste Avondmaal
door uw heilig teken bevolen
uw leven en sterven te gedenken.

Geef ons, zo bidden wij,
dit geheim van uw lichaam en bloed zo te vieren,
dat wij de vrucht van uw verlossing
dagelijks mogen ervaren,

Gij, die leeft met de Vader en de heilige Geest,
enig God,

vandaag en alle dagen.

Amen.

Thora

Exodus 12:1-11

Graduale

Ps. 81:1,2,3,4,5,8,9,14

Epistel

1 Korintiërs 11:20-32

Evangelie

Johannes 13:1-15 [17]

Lied van de dag

Gez. 364: 'Laat ons als Jezus' jong'ren nooit vergeten'

GEMEENSCHAPPELIJK LEESROOSTER

Gebed van de dag (jaar A-B-C)

Voor Hij de dood inging, God,
heeft Hij, uw lieve Zoon,
door het delen van brood en wijn
zijn mensen deelgenoot gemaakt
van zijn overgave aan U
en zijn verbondenheid met ons.
Laat ons in dit geheim
steeds opnieuw een bron vinden
van liefde en leven in overvloed.

jaar A-B-C

Gebed van de dag

Het is ons een vreugde, God,
op deze avond het paasmaal te vieren,
om voor elkaar te doen
wat uw Zoon ons heeft voorgedaan.
Open ons hart
voor uw bevrijdend Woord
om de weldaad te erkennen,
die Gij in onze handen legt:
Jezus Messias, vergeving van zonden,
brood gebroken voor het geluk
van alle mensen,
in deze goede dagen en heel ons leven.
Amen.

Thora	Exodus 12:[1] 15-20
Antwoordpsalm	Psalm 81 of Psalm 116
Evangelie	Johannes 13:1-15

Na de prediking wordt op deze avond de geloofsbelijdenis niet gebeden.

Gebed over de gaven

Heer, onze God,
wij brengen U dank
in onze gaven,
in brood en wijn.

Maak ons deze avond
en in uw koninkrijk
tot deelgenoten
van uw Zoon,
omwille van Hem
die zich ten einde toe
ten dienste gesteld heeft
van al uw mensen:
Christus, onze Heer.
Amen.

Prefatie

Ja, het is goed,
het is onze plicht en onze vreugde,
dat wij U danken en prijzen,
altijd en overal,
o God van Israël,
Gij, Heer van alle machten,
want altijd zijt Gij trouw gebleven
en nooit zijt Gij ons meer nabij gekomen
dan in uw eigen Zoon,
Jezus Christus, onze Heer.
Op deze avond zeggen wij U dank
omdat Hij, toen zijn uur gekomen was,
in zijn grote liefde deze maaltijd
aan zijn leerlingen gegeven heeft,
opdat wij zijn dood mogen verkondigen
totdat Hij komt,
en met Hem feest mogen vieren in zijn koninkrijk.
Daarom verkondigen wij,
met engelen en aartsengelen
en met alle hemelse heerscharen,
uw grote en heerlijke naam,
en wij prijzen U voor altijd en zeggen:

of:

Ja, gezegend zijt Gij,
Heer onze God,
want Gij hebt uw volk bevrijd
uit angst en duisternis.
In de nacht zijt Gij voor ons uit gegaan,

lichtend als vuur,
en door het water van de dood
voert Gij ons naar een land
van vrede in overvloed.
Gezegend zijt Gij
om uw Zoon Jezus Christus, onze Heer,
die de zijnen in de wereld
heeft liefgehad ten einde toe;
die in de nacht vóór zijn lijden
met zijn leerlingen maaltijd hield
en hun brood en wijn gegeven heeft
als teken van leven voorgoed.
Zo zullen wij, verlost door zijn dood
en opgewekt door zijn verrijzenis,
delen in zijn heerlijkheid.
Daarom, met engelen en aartsengelen,
en met alle hemelse heerscharen,
loven en verheerlijken wij uw glorierijke naam
en prijzen wij U zonder einde en zeggen:

Heilig ...

In het tafelgebed beginnen op deze avond de inzettingswoorden aldus:

**In de nacht van de overlevering,
DAT IS IN DEZE NACHT,
heeft Hij het brood genomen...**

Gebed na de maaltijd
**God van liefde,
Gij hebt ons gevoed met uw gaven:
het brood uit de hemel
en de wijn van het koninkrijk.
Wij bidden U:
blijf ons nabij,
ook in de nacht die komt.
Laat ons nooit alleen,
zelfs niet in de dood.
Dat bidden wij U
in de naam van Hem
die ons is voorgegaan naar U:
Jezus, de Levende.**

Amen.

Na het gebed wordt de avondmaalstafel afgeruimd.

Daarna wordt zonder enige inleiding een van de onderstaande evangeli gedeelten gelezen:

Johannes 14:15-31 of Matteüs 26:30-46a

In plaats daarvan kan ook gezongen worden:

'Gethsémane, die nacht moest eenmaal komen' (Gezang 180)

De dienst kan worden besloten met het avondgebed uit de lutherse traditie:

Heer, blijf bij ons,

want het is avond en de nacht zal komen.

Blijf bij ons en bij uw ganse kerk

aan de avond van de dag,

aan de avond van het leven,

aan de avond van de wereld.

Blijf bij ons

met uw genade en goedheid,

met uw troost en zegen,

met uw Woord en sacrament.

Blijf bij ons

wanneer over ons komt

de nacht van beproeving en van angst,

de nacht van twijfel en aanvechting,

de nacht van de strenge, bittere dood.

Blijf bij ons

in leven en in sterven,

in tijd en eeuwigheid.

Amen.

De dienst eindigt in stilte.

*De avondmaalstafel is leeg.
De dienst begint in stilte.*

Gebed (zonder: Laat ons bidden)

**Almachtige en barmhartige Vader,
eeuwige God,
door het lijden van uw Zoon,
Jezus Christus, onze Heer,
hebt Gij de macht van de dood,
die op ons allen weegt, overwonnen.
Geef, zo bidden wij U,
dat wij zijn leven en sterven zo dankbaar gedenken,
dat onze zonden worden vergeven
en wij door zijn opstanding mogen ingaan
in het leven van de toekomstige eeuw.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

of:

**Gedenk, o God van genade,
al uw daden van ontferming
en strek uw zegenende armen uit
over ons en over al die mensen
voor wie uw eigen Zoon
de pijnen heeft doorstaan,
verwerping, vernedering, verlatenheid,
tot in de diepste diepten.
Door Hem, Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

of:

Verborgen God,
een mens in dodelijke verlatenheid,
een Man van smarten
stelt Gij ons tot levensteken.
Wij bidden U omwille van zijn lijden:
sterk ons in het geloof
dat Gij ons niet alleen laat,
dat wij ons kunnen verlaten op U
bij alles wat ons overkomt,
vandaag en tot het einde van onze dagen.
Amen.

DE SCHRIFT

EVANGELISCH-LUTHERS DIENSTBOEK

Profeten	Hosea 6:1-6
[Thora	Exodus 12:21-33]
Graduale	Ps. 140
Evangelie	Johannes 18 - 19
Lied van de dag	Gez. 178: 'Jezus, om uw lijden groot'

GEMEENSCHAPPELIJK LEESROOSTER

Jaar A-B-C

Thora	Exodus 12:[1] 21-28
Profeten	Hosea 6:1-6 <i>of, als dat op Palm- en Passiezondag niet gelezen is:</i> Jesaja 52:13 - 53:12
Antwoordpsalm	Psalm 22
Brieven	Hebreeën 9:11-15
Evangelie	Johannes 18:1 - 19:42

Het evangelie kan door drie stemmen gelezen worden (evangelist, Christus, overigen). De lezing kan worden afgewisseld met liederen. Ook kan de lezing geheel worden gezongen door cantorij en gemeente.

VOORBEDE

*De voorbede wordt als volgt gezegd:
Een diaken of een gemeentelid brengt telkens een gebedsintentie onder woorden.
Daarop volgt een korte gebedsstilte.*

De voorganger vat steeds de gedachten en stille gebeden samen in een gebed dat eindigt met:

Door Christus onze Heer.

Amen.

l.: diaken of lector, g.: gemeente, v.: voorganger

**l. Broeders en zusters,
laten wij in vrede bidden.**

I. VOOR DE KERK

**l. Laten wij bidden voor de kerk,
het lichaam van Christus,
verspreid over heel de wereld:
om volharding in het geloof,
om vrede en eendracht.
Laat ons de Heer bidden:**

... gebedsstilte ...

**v. God, onze Vader,
in Jezus Christus hebt Gij uw menslievendheid
geopenbaard voor alle volkeren.
Laat uw kerk een plaats van vrede zijn,
een thuis voor velen.
Laat zo uw kerk overal op aarde
met standvastig geloof volharden
in de belijdenis van uw Naam.
Door Jezus Christus, onze Heer.
g. Amen.**

II. VOOR AMBTSDRAGERS EN ALLE GELOVIGEN

**l. Laten wij bidden voor wie
het Woord van God bedienen
en voor heel de gemeenschap der gelovigen.
Laat ons de Heer bidden:**

... gebedsstilte ...

**v. Goede God,
door uw Geest leidt Gij allen
die tot uw kerk behoren.**

Wees nabij wie U
met hart en ziel dienen;
dat zij de verwachting van uw Rijk
levend houden.

Door Jezus Christus, onze Heer.

g. Amen.

III. VOOR DE GELOOFSLEERLINGEN

I. Laten wij bidden voor de geloofsleerlingen
(die zich voorbereiden op de doop)
en voor de jeugdige leden van de kerk.
Laat ons de Heer bidden:

... gebedsstilte ...

v. God, die van geslacht tot geslacht
de kinderen der mensen roept
tot de belijdenis van uw Naam,
vermeerder in de geloofsleerlingen
en in wie opgroeien
hartelijk geloof en inzicht in uw geheimenissen,
opdat zij trouwe leden worden
van de gemeente van Jezus Christus, onze Heer.

g. Amen.

IV. VOOR DE EENHEID VAN ALLE CHRISTENEN

I. Laten wij bidden voor de eenheid van allen
die de naam van Christus dragen.
Laat ons de Heer bidden:

... gebedsstilte ...

v. God, goede Herder,
wie verdeeld zijn brengt Gij weer samen,
wie samen zijn bewaart Gij in uw vrede.
Zie genadig neer op de kudde van uw Zoon,
herstel de gemeenschap tussen allen
die naar zijn naam genoemd zijn
en verbind hen door één band van liefde

in Jezus Christus, onze Heer.

g. Amen.

V. VOOR ISRAËL

**I. Laten wij bidden voor Israël,
door de Heer geroepen
als eersteling temidden van de volkeren.
Laat ons de Heer bidden:**

... gebedsstilte ...

**v. Betrouwbare God,
Gij hebt uw beloften toevertrouwd
aan Abraham en zijn nageslacht,
opdat het een zegen zal zijn
voor alle volkeren.
Bewaar uw volk bij dat verbond
en verhaast de dag van de Messias,
opdat het land van belofte
een land van vreugde zal zijn
voor al uw mensenkinderen.
Door Jezus Christus, onze Heer.**

g. Amen.

VI. VOOR ALLEN DIE NIET IN GOD GELOVEN

**I. Laten wij bidden voor allen die de HEER zoeken
en voor wie Hem niet zoeken,
voor wie God aanroepen zonder Hem te kennen.
Laat ons de Heer bidden:**

... gebedsstilte ...

**v. O God van alle mensen,
onrustig is ons hart in ons.
Overal zoeken wij U,
bron van ons leven,
zin van ons bestaan.
Geef U aan ons te kennen, bidden wij,
opdat wij rust vinden in uw liefde
die aan geen mens voorbij ziet,
die aan geen hart voorbij gaat.
Door Jezus Christus, onze Heer.**

g. Amen.

VII. VOOR GEZAGSDRAGERS

- l. Laten wij bidden voor wie met macht zijn bekleed
en wie de volkeren der aarde regeren.

Laat ons de Heer bidden:

... gebedsstilte ...

- v. O God, Gij boven alle machten uit,
verlicht met uw wijsheid
allen die in onze wereld verantwoordelijkheid dragen.
Sta hen bij,
opdat zij uw schepping zullen dienen
en geef vrede in onze dagen,
opdat de wereld een woonplaats wordt
van vrijheid en veiligheid,
voor ieder een land van melk en honing.
Door Jezus Christus, onze Heer.
g. Amen.

VIII. VOOR WIE IN NOOD ZIJN

- l. Laten wij bidden voor wie in nood verkeren,
voor wie zwak zijn en voor wie zijn gevallen,
voor de bedroefden, de zieken en de stervenden,
voor wie eenzaam zijn of verstoten,
voor wie verzwakt zijn door honger,
voor wie worden onderdrukt,
voor vluchtelingen en voor wie gevangen zijn.
Laat ons de Heer bidden:

... gebedsstilte ...

- v. Barmhartige God,
die de bedroefden troost en de zwakken steunt,
die de verdrukte recht doet
en brood geeft aan wie honger heeft,
die een thuis biedt aan ontheemden
en een toevlucht zijt voor verlatenen, –
geef gehoor aan wie in hun nood tot U roepen,
opdat zij zich verheugen over uw barmhartigheid
die mensen verlost
uit de greep van de harde, bittere dood.
Door Jezus Christus, onze Heer.

- g. Amen.
IX. VOOR DE GEMEENTE
l. Laten wij onze gebeden voleindigen
en bidden voor elkaar,
voor elk die hier aanwezig is
en voor wie hier ontbreken;
voor allen die ons dierbaar zijn
en voor heel de gemeente.
Laat ons de Heer bidden:

... gebedsstilte ...

- v. O God,
uw barmhartigheid kent geen grenzen,
uw goedheid is een schat zonder einde.
Leid verder wie Gij bij de hand hebt genomen,
weid uw kudde door uw Zoon,
het Paaslam dat voor ons geslacht is,
Hij, die ons door de dood
naar het leven heeft overgebracht:
onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
g. Amen.

KRUISMEDITATIE

*'t En zijn de Joden niet, Heer Jezus, die u kruisten,
Noch die verraderlijk u togen voor 't gericht,
Noch die versmadelijk u spogen in 't gezicht,
Noch die u knevelden en stieten u vol puisten.*

*'t En zijn de krijgslui niet, die met haar felle vuisten
Den rietstok hebben of den hamer opgelicht,
Of het vervloekte hout op Golgotha gesticht,
Of over uwen rok t'saam dobbelden en tuisten.*

*Ik ben 't, o Heer, ik ben 't die u dit heb gedaan,
Ik ben den zwaren boom, die u had overlaân,
Ik ben de taaie streng, daarmee gij ginkt gebonden,*

*De nagel en de speer, de gesel die u sloeg,
De bloedbedropen kroon, die uwen schedel droeg.
Want dit is al geschied, eilaas! om mijne zonden.*

(Revius)

Men kan een kruis neerzetten op een voor ieder duidelijk zichtbare plaats.

De voorganger of cantor zingt:

**Aanschouwt dit kostbaar kruis
waaraan de Redder heeft gehangen.
Komt, laten wij aanbidden,
komt, laten wij aanbidden.**

of:

‘O kostbaar kruis, o wonder Gods’ (Gez. 192)

Tijdens het zingen van het BEKLAG GODS kan de gemeente naar voren komen en een kruishulde brengen (Liturgische Gezangen 131-132).

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Want Ik heb u uitgeleid uit het land van Egypte,
maar gij hebt een kruis bereid aan uw Redder.**

**Hagios ho Theos, Sanctus Deus, Heilige God,
Hagios Ischyros, Sanctus Fortis, Heilige Sterke,
Hagios Athanatos, eleison himas,
Sanctus Immortalis, miserere nobis,
Heilige Onsterfelijke, ontferm U over ons.**

of:

**Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

**Want Ik heb u uitgeleid door de woestijn
gedurende veertig jaren,
en u met manna gespijzigd,
en Ik heb u ingeleid in het goede land,
dat overvloedt, –
maar gij hebt een kruis bereid aan uw Redder.**

Hagios...

**Wat had Ik nog meer moeten doen,
en heb Ik niet gedaan?
Heb Ik u niet geplant
als een uitgelezen wijngaard vol pracht? –
Maar wat zijt gij Mij tot bitterheid geworden;
met edik hebt gij mijn dorst gelaafd,
en met een lans hebt gij
de zijde van uw Redder doorstoken!**

Hagios...

**Om uwentwille heb Ik Egypte
met de gesel geslagen in zijn eerstgeborenen; –
nu hebt gij Mij geseseld.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb u uit Egypte uitgeleid
en de farao in de Rode Zee verdrongen; –
en gij hebt Mij overgeleverd aan de hogepriesters.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb voor u de zee geopend; –
en gij hebt met een lans mijn zijde geopend.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik ben voor u uitgegaan in een wolkkolom; –
en gij hebt Mij geleid naar het rechthuis van Pilatus.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb uw mond gevuld met manna in de woestijn; –
en gij hebt Mij beladen met kaakslagen en kastijdingen.
Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb u gelaafd met helder water uit de rots; –
en gij hebt Mij te drinken gegeven gal en azijn!**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb om uwentwille
de vorsten van Kanaän met de roede geslagen; –
en gij hebt mijn hoofd geslagen met een rietstok.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb u een koninklijke scepter gegeven; –
en gij hebt mijn hoofd met doornen gekroond.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

**Ik heb u met grote kracht
uitgeheven boven de volkeren; –
en gij hebt Mij gebonden aan het hout van het kruis.**

**Mijn volk, wat heb Ik u gedaan?
Of waarin heb Ik u bedroefd?
Antwoord Mij!**

Tijdens de kruishulde kunnen ook andere hymnen gezongen worden, bijvoorbeeld:
'Zing, mijn tong, bezing het teken' (Gez. 186)
'Des konings vaandels gaan vooraan' (Gez. 185)
'O wereld, zie uw leven' (Gez. 193)
'Neem ter harte 't kruis des Heren' (Zingend Geloven 1&2/46)

*De kruismeditatie wordt besloten met een hymne, bijvoorbeeld
'Nu valt de nacht' (Gez. 195)*

SLOTGEBED en/of ONZE VADER

Laat ons bidden

... gebedsstilte ...

**Heilige Onsterfelijke,
hier staan wij voor U
met niets in onze handen,
mensen in een wereld
waar haat en tweedracht,
onrecht en menselijk verdriet is;
bevrijd ons ervan
door de kracht van de liefde,
die sterker is dan de dood.
Omwille van Hem die een mens van liefde was
en om ons allen een Man van smarten werd:
Jezus uw Zoon, ons levenslicht,
dit uur en in eeuwigheid.
Amen.**

De dienst eindigt in stilte.

Zaterdag in de Stille Week

Op deze zaterdag verwijlt de kerk bij het graf van de Heer, ziet zij terug op zijn lijden en sterven en leeft zij in de verwachting van de opstanding.

Op deze dag kan een morgengebed worden gehouden.

Psalmgebed

Psalm 4; 16; 24; 27; 64; 116; 142

Jesaja 38:10-14,17-20 (Gez. 29: 'Gij die 't menselijke leven')

Jona 2 (Gez. 40: 'Zijt Gij mijn God')

Lezingen

Zie het leesrooster voor Het dagelijks gebed, blz. 1226 en 1240.

of:

Klaagliederen

Hebreeën 2:5-18 [4:14-16; 5:7-9]

1 Petrus 3:17-22

Verrijzenis van onze Heer Jezus Christus Paaswake

wit

Eerste vorm

HET LICHT

Op een geschikte plaats – buiten het kerkgebouw of anders bij de ingang daarvan – is het paasvuur in gereedheid gebracht. Zo mogelijk verzamelt de gemeente zich rondom het vuur. Iemand ontsteekt het vuur, tenzij het al brandt. De voorganger zegt:

**Eeuwige God, Schepper van hemel en aarde,
Gij hebt het licht dat door U is geschapen
bestemd om vooruit te wijzen naar U,
naar uw lichtende waarheid,
naar uw liefde en uw goedheid.
Gij hebt tot de duisternis gesproken
en er was licht.
In de vuurzuil zijt Gij uw volk voorgegaan
door duisternis en woestijn.
Wij loven U omwille van het vuur
van uw nabijheid.
Amen.**

Indien er geen paasvuur wordt ontstoken, verzamelt de gemeente zich op de gebruikelijke wijze in het kerkgebouw. Ook dan verzamelen zich de voorgangers met de paaskaars bij de ingang van het kerkgebouw. De kerk is niet of schaars verlicht.

De voorganger houdt de paaskaars vast en zegt:

**Christus, gisteren en heden,
Begin en Einde – Alfa en Omega,
Hem behoren tijd en eeuwigheid,
heerlijkheid en heerschappij,
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

Wanneer de paaskaars ontstoken is, zegt de voorganger:

**Het licht van Christus
die in heerlijkheid verrezen is,
moge de duisternis
uit ons leven verdrijven.**

**De nacht is voorbijgegaan,
de dag is aangebroken:**

**de zon der gerechtigheid
gaat over ons op.
Amen.**

DE INTOCHT VAN HET LICHT

Nu volgt de intocht met het licht. Indien de gemeente buiten of bij de ingang van de kerk verzameld is, trekt zij achter de paaskaars en de voorgangers aan de kerk binnen. Allen ontsteken hun kaarsen aan de paaskaars of geven het licht aan elkaar door, nadat bij de ingang de diaken of de cantor heeft gezongen:

Licht van Christus...

In het midden van de kerk wordt voor de tweede maal, op een iets hogere toon, gezongen:

Licht van Christus. Heer, wij danken U.

Wanneer de voorgangers voor in de kerk zijn gekomen, wordt voor de derde maal, weer op een iets hogere toon, gezongen:

Licht van Christus. Heer, wij danken U.

Als de kaarsen niet al bij de ingang zijn ontstoken, steken nu allen hun kaarsen aan het licht van de paaskaars aan. De lichten in de kerk worden ontstoken.

DE LOF VAN HET LICHT

De paaskaars wordt op de kandelaar geplaatst. Allen blijven staan als de diaken of de cantor en de gemeente in beurtzang de paasjubelzang zingen.

**Laat juichen heel het hemelkoor van eng'len
laat juichen om die grote Koning,
juichen om de Overwinning!
Laat de trompetten klinken in het rond!
Vol vreugde zij ook de aarde,
omstraald door zulk een heerlijkheid!
De glorie van de eeuwige Koning!**

**Heel de aarde zij vol vreugde,
daar alle duister thans verdreven is.
Vol luister straalt de kerk van God op aarde,
en juichend klinken paasgezangen.**

Laat ook onze eigen tempel
luide weerklinken van ons jubellied.

Laat juichen heel het koor van Gods gemeente,
laat juichen om zo'n grote Koning,
juichen om de Overwinning!
Laat de trompetten klinken in het rond!

Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.
Brenge wij dank aan de Heer, onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.

Ja, Gij zijt onze dankbaarheid waardig,
Vader en Heer van al wat bestaat.
Met hart en ziel zingen wij uw lof
om Jezus Christus, uw Zoon,
wiens bloed ons vrijheid en vergeving heeft gebracht.
Hij is het Paaslam, dat tot redding van Gods volk
in deze nacht voor ons geofferd is.
In deze nacht trok Israël uit Egypte
en ging droogvoets door de Rode Zee.
In deze nacht wees een stralend licht de weg,
het licht dat alle duisternis verdrijft.
In deze nacht heeft Jezus Christus
de ketenen van de dood verbroken
en is Hij als overwinnaar uit de doden opgestaan.

Hoe goed zijt Gij, Heer God,
hoezeer hebt Gij ons liefgehad.
Gij hebt uw Zoon gegeven voor onze bevrijding,
zijn dood heeft onze schuldigheid doorkruist,
ons lot heeft Hij ten goede gekeerd.
Dit is de heilige nacht,
waarin duisternis wijkt en zonde wordt vergeven,
vreugde komt voor droefheid,
een gelukkige nacht,
waarin God en mensen elkander vinden.

Heilige Vader, aanvaard in deze glorierijke paasnacht
het loflied dat de kerk U toezingt
nu zij haar licht heeft ontstoken.

**Laat dit licht onverminderd schijnen,
morgen en alle dagen
in alles wat wij doen,
in heel ons leven.
Laat het zijn als de verrezen Christus,
de morgenster, die, eens verrezen,
nu nimmermeer zal ondergaan.**

**Wij bidden U, Heer, die ons geschapen heeft,
geef vrede in onze dagen,
laat de vreugde van dit paasfeest
voor ons een blijvende vreugde zijn
door Jezus Christus, uw Zoon, onze Heer.**

**Laat juichen heel het koor van Gods gemeente,
laat juichen om die grote Koning,
juichen om de Overwinning!
Laat de trompetten klinken in het rond!**

Allen gaan zitten.

DE LEZINGEN (jaar A, B, C)

Nu volgen de lezingen, waarin tot uitdrukking komt hoe God in verleden en heden zijn volk steeds weer bevrijdt uit de macht van nood en dood.

Voor deze wake, die door Augustinus de 'moeder van alle nachtwaken' is genoemd, zijn zeven lezingen voorgesteld, waarvan er tenminste vier zullen worden gehouden. De eerste en de derde lezing gaan over de schepping en de uittocht. Zij zullen in geen geval ontbreken.

Elke schriftlezing wordt beantwoord met een psalm of canticum. Daarna volgt steeds een gebed.

EERSTE SCHRIFTLEZING: Genesis 1:1 - 2:3

Psalm 33:6-9 (berijmd Ps. 33: 2)

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

**HEER God, wonderbaarlijk hebt Gij alles geschapen
en wonderbaarlijker nog de mens verlost.**

**Schenk ons dan, bidden wij, een waakzaam oog
om uit te zien naar uw nieuwe schepping,
zodat wij delen in de eeuwige vreugde.**

Door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

**TWEEDE SCHRIFTLÉZING: Genesis 22:1-18
Psalm 16:5-11 (berijmd Ps. 16: 1,2,3,4)**

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

**God, die uw verbond bewaart
van geslacht tot geslacht,
uw uitverkoren dienaar Abraham
gehoorzaamde vol vertrouwen aan uw roepstem
en verheugde zich in uw belofte
dat in hem alle geslachten der aarde gezegend zouden zijn.
Doe ons delen in dat vertrouwen,
opdat ook in ons uw beloften worden vervuld.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.**

**DERDE SCHRIFTLÉZING: Exodus 14:15 - 15:1a
Exodus 15:1b-3 [21] (Gez. 6:1: 'Ik zing voor de Heer en ik prijs
zijn gezag')**

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

**God, onze Verlosser,
Gij hebt het roepen van uw volk gehoord
en uw dienaar Mozes gezonden
om het weg te roepen uit de slavernij.
Bevrijd ook ons van de tirannie van zonde en dood
en breng ons onder geleide van uw Geest
naar het land dat Gij ons hebt beloofd.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.**

**VIERDE SCHRIFTLÉZING: Jesaja 54:4-14
Psalm 30:2-6 (berijmd Ps. 30: 1,2)**

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

**Barmhartige God,
vermeerder tot eer van uw Naam
wat Gij aan onze vaders hebt beloofd
omwille van hun geloof.**

**Maak de kinderen van de belofte talrijk
door de genade van het kindschap,
zodat de gemeente van uw Zoon in vervulling ziet gaan
wat de profeten vanouds
zonder te twifelen hebben geloofd.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.**

**VIJFDE SCHRIFTLEZING: Jesaja 55:1-11
Jesaja 12:1-6 of een psalm**

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
**Machtige God,
door de kracht van uw Woord
hebt Gij alle dingen geschapen
en door uw Geest vernieuwt Gij de aarde.
Geef nu het water dat leven doet
aan allen die dorsten naar U,
dat zij overvloedige vruchten
mogen voortbrengen in uw koninkrijk.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.**

**ZESDE SCHRIFTLEZING: Ezechiël 36:24-28
Psalm 51:9-15 (berijmd Ps. 51: 4,5)**

Laat ons bidden.
... gebedsstilte ...
**Eeuwige God,
onuitputtelijke bron van kracht en licht,
wij bidden U:
laat heel de wereld ervaren
hoe Gij opricht wat geknakt is,
hernieuwt wat doods is en verdord
en alles herstelt
door uw trouw en genade.
Door Jezus Christus, onze Heer.
Amen.**

**ZEVENDE SCHRIFTLEZING: Sefanja 3:12-20
Psalm 126**

Het gebed waarmee de dienst van de lezingen wordt afgesloten, is steeds:

Laat ons bidden.

... gebedsstilte ...

Trouwe God,

**Gij wilt door al wat wet en profeten verkondigen
ons bemoedigen en versterken.**

Geef, bidden wij,

**dat wij door de volharding en de vertroosting
die de Schrift ons schenkt,**

op uw belofte blijven hopen en vertrouwen.

Door Jezus Christus, onze Heer.

Amen.

*Het Evangelisch-Luthers Dienstboek geeft de volgende twaalf lezingen naar
oud-christelijk gebruik:*

Genesis 1:1-2:3

Genesis 5-8

Genesis 22:1-19

Exodus 12:1-11

Exodus 14:24 - 15:1

Jesaja 54:17 - 55:11

Baruch 3:9-38 (- 4:4)

Ezechiël 37:1-14

Jesaja 4:1-6

Jona 3:1-10

Deuteronomium 31:22-30

Daniël 3:1-24

DOOP EN DOOPGEDACHTENIS

*Tijdens het zingen van Psalm 42 verzamelt de gemeente zich rond de doopvont. (Is dat
niet mogelijk, dan staan allen.)*

Psalm 42:2-6 (berijmd Ps. 42:1,2,3)

Broeders en zusters,

de apostel Paulus schrijft:

**‘Weet gij niet dat wij allen
die in Christus gedoopt zijn
in zijn dood gedoopt zijn?**

**Met Hem zijn wij begraven
door de doop in de dood
opdat, gelijk Christus**

uit de doden is opgewekt,
door de majesteit des Vaders,
zo ook wij in nieuwheid des levens
zouden wandelen.’
Laat ons dan,
tezamen met de kerk van alle tijden en plaatsen
met de apostelen en martelaren,
met alle heiligen die ons in geloof zijn voorgegaan
en met heel de schepping die zucht in barensnood,
roepen tot de levende God
om zijn ontferming en genade.

Hierna volgt de

Litanie met alle heiligen

Liturgische Gezangen 135-136

DOOPGEBED

De diaken of een ander gemeentelid giet water in de doopvont. De paaskaars wordt door een diaken of iemand anders van de kandelaar geheven en bij de doopvont gehouden. Het licht van de paaskaars wordt zo nodig opnieuw aan allen doorgegeven. De voorganger en de gemeente bidden staande bij de doopvont het zondvloedgebed:

**De Heer zij met u.
En met uw geest.
Verheft uw harten.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.
Laten wij danken de Heer, onze God.
Hij is onze dankbaarheid waardig.**

**Ja, waardig zijt Gij, heilige, eeuwige,
die Heer van alle machten zijt,
onze dank te ontvangen,
want de grote vloed over de wereld,
dat is wat wij vrezen
als een rechtvaardig oordeel;
maar Gij zijt de God van Noach
en van het behoud voor alle schepselen.
De grote afgodische macht,
de vijand van uw kinderen,
hebt Gij doen ondergaan
in de Rode Zee der bevrijding,
maar Israël, uw volk,
hebt Gij door alle diepte heengeleid.
Gij hebt door de doopgang van uw Zoon,**

die onze Heer is,
ook de doodsjordaan geheiligd,
en alle water dat ons overstelpt
reinigt Gij tot een overvloed van heil;

zo bidden wij dan:
Heer, ontferm U!

Ontferm U, Heer, over uw gemeente,
uw liefde is onpeilbaar
en uw ontferming grondeloos;
wil ons aanzien in genade
en door uw heilige, scheppende Geest
inlijven bij uw Zoon, de Mens van Pasen.

Laat zo heel uw gemeente
met de Messias mee
begraven zijn
in de doodsdiepte van zijn Pascha;
laat heel uw gemeente
met de Messias mee
tot een nieuw leven opstaan;
laat heel uw gemeente
het messiaanse kenmerk dragen,
veldteken van uw Koninkrijk,
en laat haar leven
al haar dagen
onze Voorganger achterna,
met waar geloof
en goede hoop
en met vurige liefde,
herboren uit water en heilige Geest.

De voorganger kan nu de paaskaars in het water dompelen.

Wij bidden U,
laat de levenskracht van de heilige Geest
als een storm over dit water gaan,
zodat allen die door de doop
samen met Christus zijn begraven
ook met Hem
uit het graf zullen opstaan en leven.

Ja, laat ons allen eens
om uwentwil getroost
en zonder schrik
dit leven verlaten, om in te gaan
en te verschijnen voor
de Messias op zijn rechterstoel
ten laatsten dage.
Zo bidden wij door Hem,
Jezus de Heer,
die met U, Vader,
en de heilige Geest,
onze enige God,
leeft en regeert in eeuwigheid.
Amen.

De paaskaars wordt op de kandelaar teruggezet.

VERZAKING EN GELOOFSBELIJDENIS

Broeders en zusters,
in de doop zijn wij met Christus begraven
om met Hem ten leven te worden opgewekt.
Daarom vraag ik u
die in deze nacht uw doop wilt beamen (*geloofsleerlingen*)
en u allen die uw doop wilt gedenken (*gemeente*),
uw stem te verheffen en mij antwoord te geven:

Wilt u de HEER uw God dienen
en naar zijn stem alleen horen?
Ja, dat wil ik.

Wilt ge u verzetten tegen alle machten
die als goden over ons willen heersen?
Ja, dat wil ik.

Wilt u ieder slavenjuk afwerpen
en leven in de vrijheid van Gods kinderen?
Ja, dat wil ik.

Schaamt u dan niet de Christus te belijden,
want het evangelie is een kracht Gods
tot behoud van ieder die gelooft;

**en antwoordt in gemeenschap
met de kerk van alle eeuwen:**

**Geloof u in God de Vader, de Almachtige,
Schepper van hemel en aarde?**

Ja, ik geloof.

Geloof u in Jezus Christus,
zijn eniggeboren Zoon, onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest,
geboren uit de maagd Maria,
die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
is gekruisigd, gestorven en begraven,
nedergedaald in het rijk van de dood,
op de derde dag opgestaan van de doden,
opgevaren naar de hemel,
en zit aan de rechterhand van God, de almachtige Vader,
vanwaar Hij komen zal om te oordelen
de levenden en de doden?
Ja, ik geloof.

Geloof u in de heilige Geest;
geloof u de heilige katholieke Kerk,
de gemeenschap der heiligen;
de vergeving der zonden,
de opstanding des vleses en het eeuwige leven?
Ja, ik geloof.

DOOP(GEDACHTENIS)

Als er dopelingen zijn, worden deze nu gedoopt. Voor de bediening van de heilige Doop zie de Proeve voor de Eredienst, aflevering 3 'Doop en Belijdenis'.

Allen die gedoopt zijn, kunnen naar voren komen en met het water uit de doopvont een kruis maken op voorhoofd, borst en schouders als teken van het beamen van de doop. Intussen kan een lied gezongen worden, bijvoorbeeld Gezang 247: 'De Geest des Heren heeft een nieuw begin gemaakt'.

Als allen op hun plaats zijn teruggekeerd, zegt de voorganger:

Moge de almachtige God,
de Vader van onze Heer Jezus Christus,
die ons heeft doen herboren worden
uit water en heilige Geest
en ons vergeving heeft geschonken van onze zonden,
ons door zijn genade bewaren
tot eeuwig leven in Christus, onze Heer.
Amen.

DE MAALTIJD VAN DE HEER

Allen blijven staan en zingen het Gloria. Tijdens het Gloria kunnen de klokken worden geluid.

GEBED VAN HET FEEST

Laat ons bidden

... gebedsstilte ...

**O God, die deze allerheiligste nacht verlicht
door de luister van de verrijzenis van uw Zoon,
geef ons, dat wij die zijn gedoopt in zijn dood
met Hem mogen opstaan ten leven,
opdat wij nieuw geboren naar lichaam en ziel
uw gemeente mogen dienen
en aan U toegewijd mogen leven.
Door Jezus Christus, onze Heer,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

of:

**Gij die deze heilige nacht hebt verlicht
door de glorie van het paasgeheim,
wek ons tot leven door uw Geest,
dat wij opstaan als dochters en zonen van U
en als herboren mensen U bezingen en belijden
als de God van ons leven.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

Epistel	Kolossenzen 3:1-4
Halleluja	Halleluja! Looft de HEER want Hij is goed, ja zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid. Halleluja!
Evangelie	jaar A Matteüs 28:1-10 [20] jaar B Marcus 16:1-8 jaar C Lucas 24:1-10 [11]

GEBED OVER DE GAVEN

Sterke God,

Gij hebt uw Zoon opgewekt uit de dood.
In Hem vernieuwt Gij heel uw schepping.
Wij bidden U
dat wij in deze gaven van brood en wijn
Hem herkennen mogen
als de opgestane Heer,
die heerst over leven en dood,
vandaag en alle dagen,
tot in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

De prelaties van Pasen zijn aangegeven bij de verschillende Tafelgebeden.

GEBED NA DE MAALTIJD

Heer, laat over ons uw Geest van liefde komen.
Maak allen één van hart
die zich met U verbonden weten
en verzadig hen met de gaven
die Gij in deze paasviering hebt geschonken.
Door Christus, onze Heer.
Amen.

of:

Gij, Schepper van hemel en aarde,
wij danken U voor deze nacht
waarin Gij uw licht over ons laat opgaan
in Jezus, uw Zoon.
Wij danken U voor de hoop op leven
die Gij in ons wakker hebt geroepen.
Wij danken U
dat wij naar uw Woord mogen luisteren
en zingen van uw goede trouw aan ons.
Daarom bidden wij U:
dat het zo mag blijven,
dat wij gelukkig mogen zijn
om het leven dat Gij ons geeft,
dat wij uw volk mogen zijn
en Gij onze God,
alle dagen en nachten van ons leven,
tot in eeuwigheid.
Amen.

ZENDING EN ZEGEN

**Gaat heen in de vrede van de Heer. Halleluja.
God zij lof en dank. Halleluja.**

Als slotlied kan worden gezongen:

Ps. 150

Paaswake

Tweede vorm

Deze vorm leent zich goed om het wake-karakter van de Paasnacht tot uitdrukking te brengen. De wake begint op de avond van Paaszaterdag, in ieder geval na zonsondergang. De wake kan in een korte vorm worden gehouden en duurt dan ongeveer even lang als de eerste vorm van de Paaswake. Ook kan de wake de gehele nacht duren. De viering van de opstanding vindt dan plaats bij het aanbreken van de dag.

Er brandt in de kerk tijdens de nachtwake niet meer licht dan noodzakelijk is.

OPENING

rood of paars

Allen staan en zingen

Ps. 134

of:

Ps. 130

of:

‘Wachter, hoe ver is de nacht?’ (Gezangen voor Liturgie 467)

DE LEZINGEN

Er zijn meerdere reeksen lezingen mogelijk. In de eerste vorm van de Paaswake zijn de reeksen van het Evangelisch-Luthers Dienstboek en het Gemeenschappelijk Leesrooster aangegeven. De Sectie Eredienst van de Raad van Kerken in Nederland biedt enkele andere mogelijkheden aan, terwijl ook in andere publicaties alternatieven zijn te vinden. In elke reeks zullen in elk geval de schepping, het verbond, het lijden, de uittocht en de terugkeer uit de ballingschap aan de orde komen.

Na elke lezing wordt een psalm of lied gezongen. De lezingen kunnen op verschillende manieren worden geactualiseerd. Aan het einde ervan vindt telkens een afsluitend gebed plaats. Voor elke lezing en de verwerking daarvan is ongeveer een half uur voorzien. Na iedere lezing met actualisering kan een pauze worden gehouden.

De reeks lezingen wordt op zijn laatst beëindigd voor zonsopgang.

DE VERKONDIGING VAN DE VERRIJZENIS

wit

Terwijl het nog donker is, gaan de voorganger(s) en zo mogelijk ook de overige gemeenteleden naar buiten of naar de ingang van de kerk. Daar is op een geschikte plaats het paasvuur in gereedheid gebracht. Iemand ontsteekt het vuur, tenzij het al brandt. De voorganger zegt:

**Eeuwige God, Schepper van hemel en aarde,
Gij hebt het licht dat door U is geschapen
bestemd om vooruit te wijzen naar U,
naar uw lichtende waarheid,
naar uw liefde en uw goedheid.
Gij hebt tot de duisternis gesproken
en er was licht.
In de vuurzuil zijt Gij uw volk voorgegaan
door duisternis en woestijn.
Wij loven U omwille van het vuur
van uw nabijheid.
Amen.**

Het verhaal van het sterven, de begrafenis en de verrijzenis wordt gelezen:

Matteüs 27:45 - 28:20

of alleen het verhaal van de verrijzenis:

Matteüs 28:1-10

Deze verhalen kunnen ook worden gelezen uit het evangelie van Marcus, Lucas of Johannes.

De voorganger houdt de paaskaars vast en zegt:

**Christus, gisteren en heden,
Begin en Einde – Alfa en Omega,
Hem behoren tijd en eeuwigheid,
heerlijkheid en heerschappij,
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.**

Nadat de paaskaars is aangestoken, vervolgt de voorganger:

**Het licht van Christus
die in heerlijkheid verrezen is,
moge de duisternis
uit ons leven verdrijven.**

**De nacht is voorbijgegaan,
de dag is aangebroken:
de zon der gerechtigheid
gaat over ons op.
Amen.**

DE INTOCHT VAN HET LICHT

Hierna volgt de intocht met het licht. De gemeente trekt achter de paaskaars en de voorgangers aan de lege kerk binnen. Allen ontsteken hun kaarsen aan de paaskaars, nadat bij de ingang de diaken of de cantor heeft gezongen:

Licht van Christus...

In het midden van de kerk wordt voor de tweede maal, op een iets hogere toon, gezongen:

Licht van Christus. Heer, wij danken U.

Wanneer de voorgangers voor in de kerk zijn gekomen, wordt voor de derde maal, weer op een iets hogere toon, gezongen:

Licht van Christus. Heer, wij danken U.

Als de kaarsen niet al bij de ingang zijn ontstoken, steken nu allen hun kaarsen aan het licht van de paaskaars aan. De lichten in de kerk worden ontstoken.

DE LOF VAN HET LICHT

De paaskaars wordt op de kandelaar geplaatst. Allen blijven staan bij het zingen van de paasjubelzang.

Paasjubelzang, zie blz. 134-136

DOOP EN DOOPGEDACHTENIS

zie blz. 139-143

DE MAALTIJD VAN DE HEER

De Maaltijd van de Heer begint met de voorbede en de vredegroet.

GEBED OVER DE GAVEN

Sterke God,

Gij hebt uw Zoon opgewekt uit de dood.

In Hem vernieuwt Gij heel uw schepping.

Wij bidden U dat wij in deze gaven van brood en wijn

Hem herkennen mogen

als de opgestane Heer,

die heerst over leven en dood,

vandaag en alle dagen,

tot in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

De prelaties van Pasen zijn aangegeven bij de verschillende Tafelgebeden.

GEBED NA DE MAALTIJD

Heer, laat over ons uw Geest van liefde komen.

Maak allen één van hart

die zich met U verbonden weten

en verzadig hen met de gaven

die Gij in deze paasviering hebt geschonken.

Door Christus, onze Heer.

Amen.

of:

**Gij, Schepper van hemel en aarde,
wij danken U voor deze nacht
waarin Gij licht over ons laat opgaan
in Jezus, uw Zoon.**

**Wij danken U voor de hoop op leven
die Gij in ons wakker hebt geroepen.**

Wij danken U

**dat wij naar uw Woord mogen luisteren
en zingen van uw goede trouw aan ons.**

Daarom bidden wij U:

dat het zo mag blijven,

dat wij gelukkig mogen zijn

om het leven dat Gij ons geeft,

dat wij uw volk mogen zijn

en Gij onze God,

**alle dagen en nachten van ons leven,
tot in eeuwigheid.**

Amen.

ZENDING EN ZEGEN

Gaat heen in de vrede van de Heer. Halleluja.

God zij lof en dank. Halleluja.

Als slotlied kan worden gezongen:

Ps. 150

